

Bijdragen voor Het Laatste Woord kunt u sturen aan Het Laatste Woord, Postbus 433, 1000 AK Amsterdam of aan heetaatstewoord@parool.nl. Bijdragen mogen niet langer zijn dan zeshonderd woorden. De redactie behoudt zich het recht voor stukken in te korten.

het laatste woord

Drones Prachtige kansen, maar talloze veiligheids- en privacyrisico's

Little Brother ziet alles, overal, altijd

Civiele drones leveren kansen, maar ook risico's op. Beleidsmakers moeten niet alleen kijken hoe drones veilig vliegen, maar ook hoe de drone in de stad past, schrijven **Rinie van Est** en **Lambèr Royackers**.

Ongeveer een jaar geleden vond één van ons een kleine camera-drone van de overbuitman in de achtertuin. Sinds kort heeft hij een flinke drone die vanaf grote hoogte het wijkleven filmt. Een buurt-vrouw vraagt zich af of ze 's zomers nog wel onbezorgd in haar eigen achtertuin kan zonnen.

U zult denken: een drone betekent toch nog geen vespere zomer? Die ene drone in onze en uw buurt is echter een voorbode van een hausse aan op afstand bestuurbare luchtvaartuigen. De Europese Commissie in Brussel denkt zelfs dat civiele ontbemaande luchtvaartuigen al in 2025 een blende van de luchtvaartmarkt uitmaken, goed voor een omzet van vijftien miljard euro per jaar. Ontbrekende toepassingen liggen in het verscheid: postpakketten van enkele kilo's bezorgen, hoogspanningsmasten inspecteren, brandhaarden signaleren, dijken bewaken, journalistieke reportages maken, gewassen besproeien, et cetera. Zo'n snelle groei is alleen maatschappelijk verantwoord als veiligheid en privacy goed geregeld worden.

Om veiligheidsredenen mogen drones nu niet vliegen boven bewoonde gebieden. Ze mogen niet hoger komen dan driehonderd meter. Daarnaast dienen particulieren zich aan de regeling modelvliegen te houden

en hebben bedrijven een dronepilot en speciale omheffing nodig. Toch is er veel onrust.

De drone-industrie klaagt over te logge regels en wil uniforme Europese regelgeving. De luchtvaart vreesd voor wildgroei van recreatieve drones en wil daarom een breveler verplicht stellen. En hoewel burgers van

Ongekende kansen voor veiligheids-diensten, politie, paparazzi, stalkers, kwaaië bureen en terroristen

Royackers en Van Est
Lambèr Royackers (TU Eindhoven) en Rinie van Est (Rheinland Instituut/TU Eindhoven) zijn auteurs van het boek *Overal, anders, anderszins: de toekomst van de drone*.

oudsher beducht zijn voor Big Brotherbestanden – een straat die haar burgers te veel controleert – moeten wij ons nog meer zorgen maken over Little Brother: burgers en bedrijven die elkaar continu bespieden. Hier geldt namelijk de macht van het getal. De overheid zet enkele duizenden vaste camera's (sinds april 2014 ook dronecamera's) voor toezicht in. Daarnaast kent ons land tweehonderd uitzend private vaste beveiligingscamera's en negen miljoen smartphonecamera's. De opkomst van de cameradrone sluit aan bij deze trend.

Tienduizend Nederlanders kochten reeds zo'n drone voor driehonderd euro. Omdat ze een ideaal middel zijn om mensen stiekem te begluizen zijn deze microdrones een gewaar voor de privacy. Dat dat volgens de privacywet niet mag, zal kwaadwillende dronebezitters niet tegenhouden, omdat het haast ondoenlijk is ze te traceren.

En dit is slechts het begin. Het is denkbaar dat binnenkort drones te koop zijn die binnenkort drones te volgen kunnen binnendringen om gepakket op te nemen, te filmen (met infraroodcamera's ook in het donker), voorwerpen te pakken of te laten vallen. Voor veiligheidsdiensten, politie, bedrijven en goedwillende burgers biedt dit ongekende kansen. Maar dat geldt ook voor paparazzi, stalkers, kwaaië bureen, criminalisten

Een medewerker van pakketdienst DHL plaatst medelijken in een compartiment onder minnelen en terroristen. De opkomst van civiele drones daagt de samenleving dus enorm uit, met enerzijds prachtige kansen en anderzijds talloze veiligheids- en privacy-risico's. Beleidsmakers kijken vooral hoe ci-

De schoonheid van symmetrie

69 woorden
Het waarom van het symmetrische cijferbeeld van de omhervulde vierpuntenindukt van woensdag ontging mij. Ik dacht even aan Valentin, maar er was geen sprake van een suggestief hart. Ik nam voor de zekerheid nog een glas wijn – bij zo'n geortkes-

Wilt u met uw mening op deze plaats staan, schrijft dan een brief van maximaal 69 woorden en mail deze naar 69woorden@parool.nl.

treerde opgave hoort een handcap. Maar: fluitje van een cent. De tweepuntencategorie was correcter geweest. Dat betekend overigens niet dat er geen waardering is voor de schoonheid van de symmetrie. Of was het wellicht toeval? **Pim Gillissen, Oegstgeest**

een drone voor vervoer naar het Duitse Waadland. Juist. FOTO EPA

we elkaar continu bespieden? Dat vraag om dronegebruikers die de persoonlijke leefwereld van de ander respecteren. De civiele drone van de toekomst is geen speelgoed meer. Om misbruik tegen te gaan is een zwaarder regime nodig, mogelijk wapens: denk aan een registratie- en vergunningstelsel en de mogelijkheid voor de politie om gevaarlijke drones uit de lucht te halen.